

Læringsmål fullversjon – palliativ medisin

C49. Palliativ medisin

C49.1. Palliativ tilnærming og kartlegging (PAL-001 – PAL-008)

PAL-001 Ha kunnskap om palliasjonens filosofi og verdigrunnlag, samt utvikling i Norge, Europa og globalt.

Ha kunnskap om utviklingen av palliasjon til barn og unge.

PAL-002 Ha god kunnskap om multidimensjonal og holistisk tilnærming i behandling, pleie og omsorg.

Ha god kunnskap om tverrfaglighet som grunnleggende arbeidsform.

Ha god kunnskap om integrering av palliasjon og sykdomsrettet behandling.

PAL-003 Ha god kunnskap om ulike sykdomsforløp og hvordan funksjonsnivå og multimorbiditet påvirker forløpene ved livsbegrensende sykdom.

Ha god kunnskap om sykdomsutvikling over tid og betydningen av vendepunkter ("transition points") i et palliativt sykdomsforløp. Selvstendig kunne integrere denne kunnskapen i kliniske beslutningsprosesser.

PAL-004 Ha god kunnskap om hvordan man identifiserer pasienter med palliative behov.

Ha god kunnskap om helhetlig, palliativ kartlegging med en personsentrert tilnærming og fokus på livskvalitet.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne gjennomføre systematisk kartlegging, inkludert bruk av sentrale kartleggingsverktøy.

PAL-005 Ha god kunnskap om kartlegging, vurdering og ivaretagelse av åndelige/eksistensielle behov.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne gjennomføre kartlegging og imøtekomme åndelige/eksistensielle behov.

PAL-006 Ha god kunnskap om kartlegging, vurdering og ivaretagelse av psykiske behov.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne gjennomføre kartlegging og imøtekomme psykiske behov.

PAL-007 Ha god kunnskap om kartlegging, vurdering og ivaretagelse av sosiale behov.

I samarbeid med det tverrfaglige teamet selvstendig kunne gjennomføre slik kartlegging og iverksette tiltak for å kunne imøtekomme sosiale behov.

PAL-008 Ha god kunnskap om kartlegging, vurdering og ivaretagelse av pårørendes behov, herunder barn som pårørende og familieperspektivet.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne iverksette tiltak for å ivareta pårørendes behov, herunder å forebygge forlenget sorg og følge opp etterlatte.

C49.2 Generell medisin (PAL-009 – PAL-016)

PAL-009 Beherske helhetlig vurdering av informasjon fremkommet gjennom anamneseopptak, klinisk undersøkelse og supplerende undersøkelser.

Selvstendig kunne prioritere riktig utredning og behandling i tråd med hvor pasienten er i sykdomsforløpet og med pasientens preferanser og verdier.

PAL-010 Ha kunnskap om etiologi, patofysiologi, forventet forløp, prognostiske faktorer og behandling ved ulike indremedisinske sykdommer/tilstander, herunder:

- Kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS), interstitielle lungesykdommer, akutt og kronisk respirasjonssvikt
- Hjertesvikt, arytmier, koronarsykdom
- Kronisk nyresvikt
- Leversvikt
- Diabetes mellitus og binyrebarksvikt
- Trombose og tromboembolisk sykdom
- Cytopeni og blødning
- Infeksjoner

Under supervisjon kunne starte og følge opp sykdomsrettet behandling i spesialisthelsetjenesten.

PAL-011 Ha kunnskap om etiologi, patofysiologi, forventet forløp, prognostiske faktorer og behandling ved nevrologiske sykdommer/tilstander, herunder:

- Nevrodegenerative sykdommer, inkludert demens og ALS
- Hjerneslag og følgetilstander
- Multippel sklerose (MS)
- Nevropatier

Under supervisjon kunne følge opp behandling av disse tilstandene.

PAL-012 Ha kunnskap om patofysiologi, forventet forløp og prognostiske faktorer ved aldring og skrøpeligheit.

Ha kunnskap om aldring og dens effekt på organfunksjon, funksjonsevne og livskvalitet.

PAL-013 Ha kunnskap om etiologi, patofysiologi, spredningsmønster, behandling, typiske utfordringer og forventet forløp ved ulike kreftsykdommer, herunder:

- Lungekreft
- Gastrointestinal kreft
- Urologisk kreft
- Brystkreft
- Melanom
- Svulster i sentralnervesystemet
- Gynekologisk kreft

- Hode-hals-kreft
- Lymfekreft og hematologisk kreft

PAL-014 Ha god kunnskap om og selvstendig kunne diagnostisere og behandle forstyrrelser i væske- og elektrolyttbalansen.

PAL-015 Ha god kunnskap om generelle indikasjoner og retningslinjer for transfusjon av blodprodukter, samt selvstendig kunne håndtere de viktigste transfusjonsreaksjonene.

PAL-016 Ha god kunnskap om faktorer med betydning for legemidlers dosering, eliminering, bivirkninger og interaksjoner.

Selvstendig kunne benytte legemiddelgjennomgang som metode for å sikre god symptomlindring med legemidler og seponere legemidler som ikke lenger er indisert.

C49.3 Palliasjon til barn og unge (PAL-017 – PAL-019)

PAL-017 Ha kjennskap til definisjonen av palliasjon til barn og unge og hvilke tilstander og diagnoser som omfattes av begrepet.

Ha kjennskap til overgang fra barn til voksen i et palliativt forløp.

PAL-018 Ha kjennskap til hvordan grunnleggende og spesialisert palliasjon til barn og unge ivaretas i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

PAL-019 Ha kunnskap om helhetlig symptomlindring av barn og unge i palliative forløp. Ha kunnskap om lindrende legemiddelbehandling av smerter og andre symptomer i livets slutfase hos barn og unge.

Under supervisjon kunne gi råd om symptomlindring til behandlingsansvarlig barnelege og det tverrfaglige, barnepalliative teamet.

C49.4 Kommunikasjon, etikk og beslutningsprosesser (PAL-020 – PAL-030)

PAL-020 Ha god kunnskap om kommunikasjon og betydningen av personsentrert, tilpasset kommunikasjon i møte med alvorlig syke og deres pårørende, dette gjelder alle aldersgrupper.

Beherske kommunikasjon med utgangspunkt i pasientens/pårørendes perspektiv, herunder formidling av alvorlige nyheter, forhåndssamtale og familiesamtale.

PAL-021 Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne håndtere kommunikasjonsutfordringer knyttet til språk, kultur eller funksjonsvariasjoner av kognitiv, psykisk eller fysisk art.

PAL-022 Ha kunnskap om kulturelle og religiøse aspekters betydning for preferanser, behov, samspill og kommunikasjon ved livstruende sykdom og død.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne anvende dette i vurdering av behandlingsvalg og - mål.

PAL-023 Ha kunnskap om alternative og komplementære behandlingsmetoder og lovverk som regulerer disse. Selvstendig kunne drøfte spørsmål rundt slike behandlingsmetoder med pasienter og pårørende.

PAL-024 Ha kunnskap om hvordan personlighetstrekk, erfaringer, livshendelser og psykiatrisk sykdom kan påvirke preferanser, behov, samspill og kommunikasjon ved livstruende sykdom og død.

Under supervisjon, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne anvende denne kunnskapen i vurdering av behandlingsvalg og -mål.

PAL-025 Ha god kunnskap om generelle og sykdomsspesifikke faktorer av betydning for prognose ved livsbegrensende sykdom.

Selvstendig kunne vurdere realistiske behandlingsmål og anvende dette i beslutningsprosesser knyttet til behandlingsmål og -intensitet i nært samarbeid med pasient, pårørende, det tverrfaglige teamet, fastlegen og annet relevant helsepersonell.

PAL-026 Ha god kunnskap om etiske vurderinger ved og retningslinjer for begrensning av livsforlengende behandling, herunder nytteløs behandling.

Ha kunnskap om etiske problemstillinger rundt dødshjelp.

PAL-027 Ha god kunnskap om begrep og lovverk rundt samtykke og beslutningskompetanse.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne vurdere slik kompetanse, herunder selvstendig kunne vurdere testasjonsevne og ikrafttredelse av fremtidsfullmakt.

PAL-028 Ha kunnskap om lovverk for bruk av tvangstiltak i somatisk og psykisk helsevern.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne vurdere når vilkår for tvangstiltak er oppfylt.

PAL-029 Ha god kunnskap om rollen som behandlingsansvarlig lege og som konsulent for annet helsepersonell. Selvstendig kunne utøve rollen som behandlingsansvarlig lege og som veileder i palliativ-medisinske og etiske spørsmål til annet helsepersonell utenfor det palliative senteret.

PAL-030 Selvstendig kunne bidra til kompetanseheving i og kvalitetssikring av palliasjon ved formidling til helsepersonell.

Selvstendig kunne bidra med formidling om palliasjon til publikum.

Eksempelvis delta i samfunnsdebatten om palliative tema, holde undervisning og utarbeide prosedyrer.

C49.5 Samhandling/samarbeid og pasientforløp (PAL-031 – PAL-033)

PAL-031 Ha god kunnskap om helsetjenestens organisering og samhandling mellom tjenestenivåene.

Selvstendig kunne samarbeide med alle relevante aktører og sørge for dokumentasjon og god kommunikasjon som sikrer gode overganger, forutsigbarhet og trygghet i pasientforløpet.

PAL-032 Selvstendig, og i samarbeid med pasient, pårørende, det tverrfaglige teamet og andre relevante aktører, kunne lage individuelt tilpassede planer, for oppfølging av pasienter i ulike faser av det palliative forløpet og medvirke i opprettelse av individuell plan.

PAL-033 Selvstendig, i kommunale helse- og omsorgstjenester, kunne lage individuelt tilpassede planer for pasienter med palliative behov.

Eksempelvis gjennom tjeneste ved kommunal palliativ enhet på sykehjem eller i kommunalt palliativt team.

C49.6 Smerte- og symptomlindring (PAL-034 – PAL-047)

PAL-034 Beherske samarbeid med andre medlemmer av det tverrfaglige teamet i utarbeidelse av behandlingsplaner for smerte- og symptomlindring.

PAL-035 Ha god kunnskap om etiologi og patogenese ved sentrale symptomer og tilstander som forekommer hos kreftpasienter og andre med livsbegrensende sykdom, herunder:

- Smerte
- Kvalme og oppkast
- Obstipasjon og diare
- Munntørrrhet
- Dyspne
- Anoreksi og kakeksi
- Utmattelse
- Kramper og myoklonier
- Delirium
- Angst og uro
- Depresjon

PAL-036 Ha god kunnskap om kartlegging og behandling av smerte hos pasienter med langtkommen, uhelbredelig kreft.

Selvstendig kunne lage behandlingsplan, iverksette og dag for dag evaluere effekt av medisinske tiltak hos pasienter innlagt i palliativ enhet på sykehus. Medisinske tiltak inkluderer tiltak med og uten legemidler.

PAL-037 Ha god kunnskap om kartlegging og behandling av ikkemalign smerte hos pasienter med langtkommen, uhelbredelig kreft eller annen langtkommen, livsbegrensende sykdom, herunder ved nedsatt kognitiv funksjon og demens.

Selvstendig kunne lage behandlingsplan, iverksette og dag for dag evaluere effekt av medisinske tiltak. Medisinske tiltak inkluderer tiltak med og uten legemidler.

PAL-038 Ha god kunnskap om smertebehandling til pasienter som har alvorlig progredierende sykdom med måneder til års forventet levetid.

Selvstendig kunne lage behandlingsplan, iverksette og dag for dag evaluere effekt av medisinske tiltak. Medisinske tiltak inkluderer tiltak med og uten legemidler.

PAL-039 Ha kunnskap om onkologiske behandlingsmodaliteter for smerte- og symptomlindring ved uhelbredelig kreft. Selvstendig kunne henvise pasient til onkologisk vurdering for slik behandling.

Ha kunnskap om å skille mellom symptomer og tegn på kreftsykdom og bivirkninger relatert til kreftbehandling, herunder akutte bivirkninger og seneffekter.

PAL-040 Ha kunnskap om anesthesiologiske intervensjonsteknikker for smertebehandling. Under supervisjon kunne vurdere indikasjon for og henvise til slik behandling. Under supervisjon og i samråd med anestesilege følge opp behandlingen etter intervensjonen er utført.

PAL-041 Selvstendig kunne håndtere smertebehandling til pasienter med livsbegrensende sykdom og rusavhengighet.

PAL-042 Ha god kunnskap om kartlegging og behandling av fysiske symptomer, herunder:

- Kvalme og oppkast
- Obstipasjon og diare
- Munntørrhet
- Dyspne
- Anoreksi
- Utmattelse
- Hikke
- Kløe

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne lage behandlingsplan, iverksette og dag for dag evaluere effekt av medisinske tiltak for disse symptomene. Medisinske tiltak inkluderer tiltak med og uten legemidler.

PAL-043 Ha god kunnskap om kartlegging og behandling av psykiske og psykosomatiske symptomer og tilstander hos pasienter med palliative behov, herunder:

- Angst, uro og panikk
- Depressive symptomer, depresjon og suicidalitet
- Kognitiv svikt
- Delirium
- Psykose og hallusinasjoner
- Søvnvansker

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne diagnostisere tilstandene, lage behandlingsplan, iverksette og dag for dag evaluere effekt av medisinske tiltak for disse symptomene. Medisinske tiltak inkluderer tiltak med og uten legemidler.

PAL-044 Ha god kunnskap om ernærings- og væskebehandling.

Selvstendig og i samråd med ernæringsfysiolog kunne starte og følge opp sondenæring og parenteral ernæring, samt avslutte behandlingen når den ikke lenger er indisert.

Selvstendig kunne starte, følge opp og avslutte væskebehandling når dette ikke lenger er indisert.

PAL-045 Ha god kunnskap om de ulike legemiddelgruppene som brukes for symptomlindring, deres bivirkninger, kontraindikasjoner, potensielle utilsiktede effekter og klinisk betydningsfulle interaksjoner.

Selvstendig kunne starte, evaluere, justere og ved behov seponere behandlingen.

PAL-046 Ha kunnskap om symptomlindrende legemidler brukt utenfor godkjent indikasjon.

PAL-047 Selvstendig i kommunale helse- og omsorgstjenester kunne igangsette og følge opp palliativ-medisinske tiltak for pasienter med palliative behov. Eksempelvis gjennom tjeneste ved kommunal palliativ enhet på sykehjem eller i kommunalt palliativt team.

C49.7 Komplikasjoner og akutte tilstander (PAL-048 – PAL-049)

PAL-048 Ha god kunnskap om diagnostikk og behandling av akutte livs- og funksjonstruende tilstander knyttet til uhelbredelig kreft og annen uhelbredelig sykdom, herunder:

- Malign medullakompresjon
- Blødninger
- Respirasjonssvikt
- Lungeødem/akutt hjertesvikt
- Sepsis, inkludert nøytropen feber
- Vena cava superior-syndrom
- Tarmobstruksjon og perforert tarm
- Krampeanfall
- Intrakranielle katastrofer
- Patologisk fraktur
- Hyperkalsemi

Selvstendig kunne diagnostisere tilstanden, vurdere, lage behandlingsplan, iverksette og følge opp utredning og behandling, herunder selvstendig og i samarbeid med relevant spesialist kunne vurdere når det er indikasjon for palliativ kirurgisk intervensjon.

PAL-049 Ha god kunnskap om behandling og oppfølging av subakutte/kroniske komplikasjoner til uhelbredelig kreft og annen langtkommen sykdom, herunder:

- Ødemer
- Ascites
- Pleuravæske/empyem
- Kroniske sår, kreftsår og fistler
- Kakeksi

Selvstendig, og sammen med det tverrfaglige teamet, kunne vurdere, planlegge, iverksette og følge opp utredning og behandling.

C49.8 Behandling, pleie og omsorg i livets slutfase (PAL-050 – PAL-055)

PAL-050 Ha god kunnskap om helhetlig ivaretagelse av pasient og pårørende i livets slutfase.

PAL-051 Selvstendig kunne identifisere nær forestående død og at pasienten er døende, ta hensiktsmessige avgjørelser og lindre plagsomme symptomer.

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne følge opp pasient og pårørende i livets slutfase.

PAL-052 Beherske bruk av symptomlindrende legemidler til voksne pasienter i livets slutfase.

PAL-053 Ha god kunnskap om prognostiske faktorer for og tilstander med risiko for kompliserte terminalforløp, herunder:

- Terminal uro
- Uttalt dyspne og kvelning
- Styrteblødning fra luftveier eller øvre gastrointestinaltraktus
- Intraktable smerter
- Kramper

Selvstendig, og i samarbeid med det tverrfaglige teamet, kunne planlegge for god og forutsigbar lindring.

PAL-054 Ha kunnskap om og under supervisjon kunne gi lindring til pasienter med endestadiet av nyresykdom.

PAL-055 Ha god kunnskap om lindrende sedering i livets slutfase. Under supervisjon, og i samråd med relevant spesialist, som anestesilege, og øvrig helsepersonell, kunne vurdere indikasjon for, iverksette og følge opp lindrende sedering.

PAL-056 Selvstendig og i samråd med relevant spesialist kunne vurdere behov for, og bidra til å iverksette, følge opp og avvikle nasogastrisk sonde, ascitesdren, nefrostomi, pleuradren, intratekalt kateter, sentralvenøse katetre, perkutan gastrostomi og trakeostomi.

Ha kunnskap om permanente drenasjeløsninger, herunder av ascites og pleuravæske.

C49.9 Praktiske prosedyrer og ferdigheter (PAL-056 – PAL-059)

PAL-057 Ha god kunnskap om bruk av sprøytepumper og pumper til pasientkontrollert smertebehandling for parenteral administrasjon av legemidler.

Selvstendig kunne vurdere behov for, ordinere og følge opp legemiddelbehandling som administreres via subkutan og/eller intravenøs pumpe.

Under supervisjon og i samråd med anestesilege kunne følge opp legemiddelbehandling som administreres via intratekal pumpe.

PAL-058 Ha kunnskap om indikasjoner og kontraindikasjoner for oksygenbehandling i institusjon og hjemme. Under supervisjon kunne iverksette, følge opp og avslutte slik behandling.

Ha kjennskap til non-invasiv ventilasjonsstøtte og praktisk gjennomføring av slik behandling. Under supervisjon av behandlingsansvarlig lege kunne følge opp og avslutte slik behandling.

Ha kjennskap til invasive ventilasjonsteknikker og kunne bistå behandlingsansvarlig lege i å følge opp og avslutte slik behandling.

PAL-059 Selvstendig kunne vurdere førerrett for pasienten. Beherske lovpålagt melding.

C49.10 Ledelse av palliativt team/enheter (PAL-060)

PAL-060 Ha kjennskap til organisering og ledelse av palliative team/enheter.

Ha kunnskap om kvalitetsvurdering av egen virksomhet.

C49.11 Egenomsorg og refleksjon over egen praksis

PAL-061 Selvstendig og i samspill med det tverrfaglige teamet kunne reflektere over egen praksis og eget forhold til alvorlig sykdom og død.